

(GEEN) GELD OM TE INVESTEREN?

IN DUITSLAND LIGGEN ER WÉL MILJARDEN KLAAR

Startups, mkb, duurzame energie, export. De Duitsers stoppen er jaarlijks miljarden in. En zo komen lastige investeringsprojecten toch van de grond, die in Nederland niet zo snel zouden slagen.

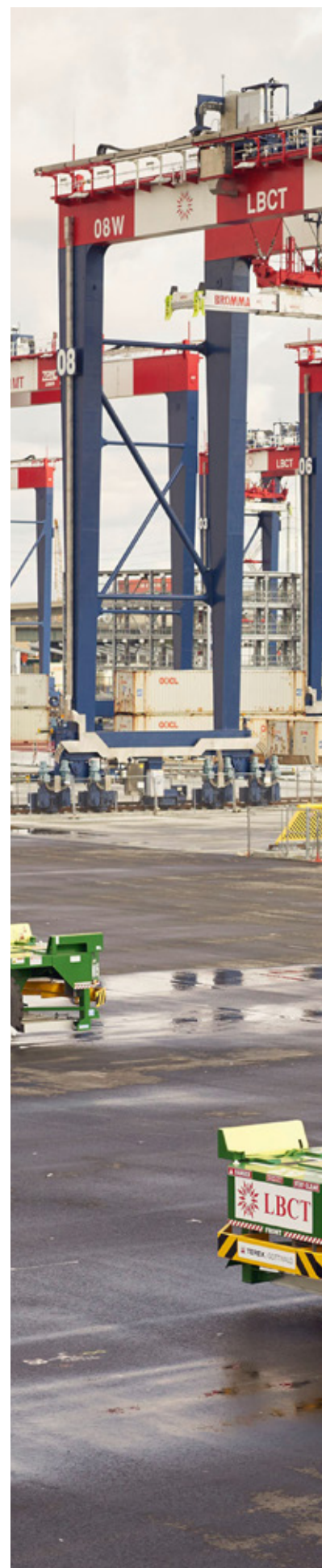
Zo doen ze dat.

Tekst: Maurits Kuypers | Foto: Rüdiger Nehmzow/KfW-Bildarchiv

Twee jaar geleden begon het avontuur voor Kachun To en zijn businesspartner Christoph Jung met hun idee voor een webwinkel met kwalitatief hoogwaardige meubels en een modern design. 'Wij zagen het als gat in de markt', vertelt To op zijn kantoor aan de Friedrichstrasse in Berlijn, de stad die steeds meer wordt gezien als het Europese Mekka voor internet-startups. Er is alleen één groot verschil met het andere, Amerikaanse Mekka Silicon Valley. To: 'Daar barst het van de durfinvesteerdere, in Duitsland ligt dat toch wat anders'.

Gelukkig kon To rekenen op de hulp van een

oer-Duitse instelling: de KfW-bank (de Duitse investeringsbank) die in 2015 bereid werd gevonden 310.000 euro te investeren in het online meubelhuis Mycs. Voorwaarde was wel dat er tenminste één andere investeerder bereid was eenzelfde bedrag als de KfW neer te tellen. Al snel bleek een aantal *angel investors* bereid zich bij de KfW aan te sluiten en een paar miljoen op tafel te leggen. Het succes in de maanden erop was behoorlijk, vertelt To die er intussen een doos bij heeft gehaald met daarin kleine stukjes gekleurd hout en MDF. 'Dit is ons visitekaartje dat we iedereen toesturen die iets bij ons wil kopen.







KfW-BILDARCHIV

Behalve in elektrische vrachtsystemen voor havens (zie vorige pagina) investeert de KfW-bank ook in de aanleg van waterbassins in India...



...maar ook in projecten zoals de bouw van traditionele wijnbouwhuizen in Rheinland-Pfalz die door lokale handwerklui met lokaal te vinden materiaal zijn gebouwd...



...of mkb-bedrijven als deze orthopedische schoenmakerij...

Hiermee kunnen consumenten zich een beeld vormen hoe het materiaal aanvoelt waarmee wij onze kasten, stoelen en tafels maken. En ze kunnen gelijk bepalen welke kleur de meubels moeten hebben.' In het vierde kwartaal van 2015 was de omzet volgens To opgelopen tot een miljoen euro met verkopen in meerdere landen, waaronder Nederland. 'Wij zijn de KfW Bank daarvoor grote dank verschuldigd.'

WIEDERAUFBAU

Mycs is slechts een van de vele voorbeelden van kleine en middelgrote bedrijven die in Duitsland hulp krijgen van de KfW om hun investeringsplannen te verwezenlijken. Alles bij elkaar zijn het er elk jaar duizenden. Chef-econoom Jörg Zeuner van de KfW is ervan overtuigd dat deze steun van groot belang is voor de hele Duitse economie. Maar de KfW is er niet alleen voor ondersteuning van de *Mittelstand* (het Duitse mkb), legt hij uit. 'Elke periode heeft voor ons zo zijn eigen uitdagingen.' De eerste opgave voor de in 1948 opgerichte Kreditanstalt für Wiederaufbau, zoals de bank tot voor kort nog voluit heette, was om Duitsland weer op de been te helpen na de Tweede Wereldoorlog.

'IN DUITSLAND IS HUISJESMELKEN AANTREKKELIJKER DAN EEN JONG BEDRIJF STEUNEN'

In de jaren negentig werd het de taak van de KfW om Oost-Duitsland richting hetzelfde economische niveau te tillen als het Westen. En in 2009-2010, midden in de crisis, kreeg de KfW een belangrijke rol bij het verdelen van de middelen uit het conjunctuurpakket over gemeenten, steden en andere instellingen. Momenteel is het een grote opgave om de overheid te ondersteunen bij de energietransitie. Sinds de kernramp van Fukushima in 2011 heeft de KfW al tientallen miljarden kredieten



RUDIGER NEHMZOW/KfW-BILDARCHIV



JENS STEINGÄSSE/KfW-BILDARCHIV



RUDIGER NEHMZOW/KfW-BILDARCHIV

...of de plannen van wijnbouwer Markus Longen om overnachtingsmogelijkheden op zijn wijnlandgoed te realiseren.

Nederland ook een eigen investeringsbank?

Een nationale investeringsbank heeft Nederland niet. Of beter: niet meer. In 1998 verkocht de Nederlandse staat zijn belang in de Nationale Investeringsbank (NIB) en werd deze geprivatiseerd. Nederland is daarmee zo'n beetje het enige Europese land zonder investeringsbank. Is dat erg? Wel volgens SP-Kamerlid Sharon Gesthuizen. Zij pleit voor herinvoering ervan. Directe aanleiding was het gebrek aan kredietverlening voor het mkb tijdens de financiële crisis. 'Maar ook buiten crisistijd heeft zo'n bank een belangrijke taak', zei Gesthuizen. 'Denk aan projecten die kansrijk zijn, maar waarvoor een lange adem nodig is. Met name projecten op het gebied van duurzame energie kunnen een enorm lange terugverdientijd hebben.' Private kredietverleners hebben daar volgens haar geen trek in, dus moet een Nationale Investeringsbank doorkomen met langlopende kredieten. Eind vorig jaar dienden de fractieleiders van PvdA, CDA en D66 een motie in voor de vorming van een Nationale Innovatie Bank voor duurzame energie. Die zou innovatieve startups aan geld moeten helpen om door te kunnen groeien. Minister Kamp van Economische Zaken staat niet afwijzend tegenover de gedachte van een investeringsbank, maar hij wil er eerst over nadenken. 'De oprichting van zo'n bank vergt relatief veel tijd en een gedegen aanpak', zei hij. Kamp komt daar binnenkort op terug.

Lees ook Hoe Nederland de Juncker-miljarden misloopt, www.vno-ncw.nl/forum/hoenederland-de-juncker-miljarden-misloopt

verstrekt voor de bouw van windmolenparken en de energetische sanering van woningen en bedrijfsgebouwen. Alleen in 2015 werd er al 3,8 miljard euro uitgetrokken voor het verbeteren van de energie-efficiëntie bij bedrijven. En ook de vluchtelingen crisis gaat niet onopgemerkt aan de KfW voorbij. Voor het huisvesten van 150 duizend vluchtelingen heeft de bank 1,5 miljard euro vrijgemaakt.

JALOERS

Het takenpakket van de KfW verandert dus door de jaren heen. De *Mittelstandsfinanzierung* (mkb-financiering) is echter een vaste constante. Iets waar veel Europese lidstaten jaloers op zijn. Volgens KfW-woordvoerder Wolfram Schweickhardt is er de laatste jaren veel interesse geweest van landen als Griekenland, Spanje en Groot-Brittannië om eigen investeringsbanken op te zetten naar het voorbeeld van de KfW. Volgens Zeuner is dat overigens nog niet zo eenvoudig. 'De KfW kan gunstig kredieten verstrekken omdat wij voor onze financiering afhankelijk zijn van de Duitse staat, en die heeft een ijzersterke reputatie op de kapitaalmarkt. Hoe hoger het vertrouwen in de kredietwaardigheid



Daarnaast wordt veel geïnvesteerd in duurzame energie, zoals de aanleg van een park voor zonne-energie in Marokko...



van de overheid, des te beter kan een bank als de onze zijn taken vervullen. Maar we hebben tijdens de eurocrisis gezien dat juist dit vertrouwen in de overheid in veel eurolanden ver te zoeken was.'

Bij de mkb-financiering van de KfW gaat het om forse bedragen. Als de exportfinanciering, de financiering van ontwikkelingshulp en die van woningbouwprojecten (vorig jaar bij elkaar 27,9 miljard euro) buiten beschouwing worden gelaten, werd vorig jaar voor ruim 20 miljard euro geïnvesteerd. In het merendeel van de gevallen ging het daarbij om langlopende leningen met een laag rentepercentage. Daarnaast investeert de KfW ook direct in bedrijven. Zoals het Berlijnse online meubelhuis Mycs dat geld kreeg uit het Startfonds, dat investeringen kan doen tot maximaal 5 miljoen euro.

GROTE POT GELD

Sinds vorig jaar is daar nog een andere pot geld bijgekomen (400 miljoen euro) waarmee de komende vijf jaar grotere bedragen geïnvesteerd kunnen worden, ofwel direct in bedrijven of via een participatiemaatschappij. Zeuner: 'Wij merkten dat er in Duitsland een grote

behoefte bestaat aan financiering van snelgroeiende bedrijven die al in hun tweede of derde financieringsronde zitten. En aangezien het daarbij vaak om grotere bedragen gaat dan wij via onze reguliere instrumenten konden geven, hebben we iets nieuws bedacht.'

De eerste participatiemaatschappij waar KfW mee in zee ging was het Nederlandse Forbion, een voormalige dochter van ABN AMRO, dat zich richt op veelbelovende bedrijven in de medische sector. Forbion-bestuurder Holger Reithinger is enthousiast over de samenwerking. Het is werkelijk een *ganz tolle Sache* wat de KfW doet voor kleine en middelgrote bedrijven, vertelt hij over de telefoon vanuit München. KfW vult volgens hem gaten die private beleggers en banken laten vallen.

Het is overigens niet alles goud dat blinkt, zegt Reithinger. 'Als je puur kijkt naar de financiële ondersteuning van groeibedrijven dan is Duitsland top, maar als je kijkt naar de prikkels voor private investeerders, dan valt er in Duitsland nog een wereld te winnen. Het is in Duitsland aantrekkelijker om huisjes te melken dan een jong bedrijf te steunen.' De Mycs-bestuurder is het daarmee eens. En hij ziet nog iets



...maar ook een centrale voor de opwekking van duurzame energie die in een voormalige luchtafweergeschutbunker in Hamburg is gevestigd

dat jonge ondernemers tot wanhoop drijft: 'De bureaucratie in Duitsland is enorm. Wij konden Mycs alleen zo snel oprichten omdat we het hele proces al eerder hadden doorgemaakt met een andere startup, maar voor iemand die fris van de universiteit komt, is het een hel.' Wat overigens niks afdoet aan de betekenis van de KfW voor veel bedrijven.

CONCURRENT?

De rol van de KfW is zo groot dat je je af kunt vragen of andere commerciële banken er wel zo blij mee zijn. De KfW is qua balanstotaal (489 miljard) de derde bank van Duitsland achter Deutsche Bank en Commerzbank, en ook nog eens stuk winstgevender dan die twee marktleiders.

Toch kan er volgens Zeuner geen sprake van zijn dat commerciële banken zich benadeeld voelen. 'Het tegendeel is waar.' Alle mkb-kredieten die de KfW vergeeft moeten namelijk lopen via een commerciële bank. Zeuner: 'Het is uiteindelijk de commerciële bank die samen met de klant bepaalt of er een beroep zal worden gedaan op de KfW.' De KfW helpt commerciële banken derhalve eerder, dan dat deze hen in de weg staat. ■

www.vno-ncw.nl/standpunten/europese-unie



BERGEN POORTVLIET

Toys for boys

Sinds kort ben ik lid van een groep vinyl liefhebbers op Facebook. Dat klinkt ouderwets, maar eigenlijk doen wij gewoon mee aan de deeleconomie. Ga maar na: veel mensen zijn overgestapt op cd, mp3 en Spotify, en hebben hun oude platen weggegeven, verkocht of naar de kringloop gebracht. En wij kopen die platen op voor een paar euro, waarna vervolgens een onderlinge handel ontstaat.

Bij nietsvermoedende platenbezitters en de kringloop kun je juweeltjes vinden. Dat is een deel van de lol. Vaak zijn de bakken bij de kringloop echter al leeggeroofd en vind je alleen nog maar elpees van artiesten als Pussycat, BZN, Neil Diamond, Nana Mouskouri, James Last en hele jaargangen verzamelplaten van 'Warm Aanbevolen'.

Het betere werk vind je op platenbeurzen en op internet. Met andere prijzen. Vlak na het overlijden van David Bowie zag je de prijzen van zijn elpees snel stijgen: het is net de echte economie. De echte vinylfanaten willen alles van hun favoriete artiest hebben, of zoeken een bepaalde persing. Plaat en hoes moeten in *mint condition* zijn. De plaat mag natuurlijk zeker niet overslaan of blijven hangen. De buitenhoes wordt in beschermend plastic gestoken, de binnenhoes zo nodig vervangen. Stickers worden van de hoes gestoomd.

Het is een jongenswereldje. Vol trots wordt op Facebook de aanschaf van een nieuwe platenspeler, speakerset of zelfs een nieuwe naald gedeeld, compleet met foto's. Of er is weer een nieuwe platenkast in elkaar getimmerd. De platen worden met speciale middeltjes gewassen en te drogen gezet in een soort afwasrek. Wat dan weer aandoenlijk vrouwelijk oogt (sorry, dames).

Ik houd het bescheiden met een retrospeler van een vaag merk. Ingebouwd zijn een cd- en cassettespeler en een usb-ingang, maar toch wordt mijn installatie door de rest als 'speelgoed' weggezet. Ook in koop- en verkoopbeleid val ik er een beetje buiten. Ik wil eigenlijk niks kwijt en probeer de aanwas beperkt te houden. Want voor je het weet word ik met platen en al verbannen uit de huiskamer. Misschien niet eens zo'n gek idee. Ga ik helemaal voor een *man cave*.

Paul Scheer